

Lännäs

– by med anor

I vår byareportageserie har vi nu besökt Lännäs, för att kunna berätta lite om byns historia, utveckling och nutid. Via Ulla Johansson, som är ordförande i Lännäs byskoleförening, blev det möte i bygården och förutom Ulla så var även hennes make Ture, Karl-Evert Hellström och Erik Westman på plats.

Erik tog först till orda och det blev en historisk återblick och lite om bynamnets ursprung. – Lännäs lär ursprungligen ha kallats enbart Näs och det ska ha varit ett näs här mellan dalgångarna upp mot Aspeå och Önskan, när havet gick ända hit upp, inleder Erik. Karl-Evert tar fram boken "Lännäs by folket och gårdarna" som byskoleföreningen gav ut 2013 och där

kan läsas att det sedan blev Lännäs och att det då nya namnet var inspirerat av namnformen som förekommer i bland annat Överlännäs vid Ångermanälven.

– Den boken är "Lännäs bibel", säger Ulla, och det visar sig vara en bra uppslagsbok för ett och annat under samtalets fortsättning. Lännäs är en av de äldsta byarna i Skorped och finns omskriven såväl i skattelängder på

1500-talet, som i kartor på 1600-talet.

Ganska snart efter att inlandsisen smälte bort för omkring 10 000 år sedan, så började människor invandra till landet norrifrån och nära vattnet vid havet och älvar fanns lämpliga platser som boställen.

Många Ortsnamn kan troligen härledas flera tusen år tillbaka och enligt kommunens kartor för den historiska ►

Det gamla Baptistkapellet som tronade högt på kullen mitt i byn.

Ytterbodarna som är en av Lännäs fåbodvallar och en av de bäst bevarade i landskapet.

Den äldre mångårdsbyggnaden på Ol' Jon's-fastigheten, där skolan drevs innan byskolan byggdes 1898.

► havsnivån, så kan man tydligt se att byn Lännäs kända ursprungliga boplatser, är belägna på ett tydligt näs 7 000 f Kr. Huruvida bynamnet kan härledas så långt tillbaka är ju omöjligt att säga, men det är i vart fall en spännande tanke. "Geometrisk afritning oppå Lännäs bys ägor" från 1697 är den äldsta kartan över byn som kan hittas i Lantmäteriets arkiv och den visar tydligt att byns sex gårdar är samlade och belägna just där nämnda näs var.

Ursprungligen var det jakt och fiske som gällde för nybyggarna, men Lännäs är sedan lång tid tillbaka en utpräglad jordbruksbygd. Sista mjölkkon försvann dock från byn 2001 och numera finns endast ett antal får på den del av byn som kallas Kojbacken. Åkermarken hålls dock brukad och öppen, tack vare att den arrenderas av Näsgården i Djupsjö.

Det beslutades om Folkskola i Sverige 1842 och i början bedrevs ofta undervisningen i rum hos någon bonde i byn.

– Innan det blev egen byskola här i Lännäs, så var det skolgång hos Ol' Jon's i västra delen av byn, berättar Ture.

– Samarbetet mellan bönderna här i byn har varit stark och man gick samman och byggde en ny skola 1898, fortsätter Erik.

– I gengäld skulle man slippa kommunalskatt, men det har vi inte sett röken av, inflikar Ulla.

Baptistförsamlingen bildades 1861 och det efter att möten och vuxendop skett åren dessförinnan. Dessa vuxendop sågs inte med blida ögon av kyrkan och ansågs så brottsligt att flera blev instämnda till tinget i Nätra. Församlingen drev vardagsskola under många år och tidigt startades det även söndagsskola. "Lännäs bönehus" stod färdigt för invigning midsomardagen 1880. I likhet med nämnda bok om Lännäs, har den vanliga bibeln även den varit en använd bok för många Lännäsbor och DUF.

– De Ungas Förbund bildades 1907. Deras EFS bönhus stod klart 1927 och under många år fanns två missionskapell strax intill varandra i Lännäs.

Baptistförsamlingen utvecklades till nuvarande verksamhet i Skorped och kapellet i Lännäs är sedan många år i privat ägo.

Byskolan i Lännäs lades ned 1955 i samband med att den nya skolan i Skorped stod klar och byggnaden kom under många år att fungera som militärförråd.

– Lännäs byskoleförening bildades 2001 för att kunna överta skolbyggnaden och fick köpa den av kommunen för 1 krona, berättar Ulla.

– Den är sedan renoverad i gammaldags stil, med skolinventarier från förr och numera även nymålad och med ny brädfodring. Senare har byskoleföreningen även kunnat förvärva EFS bönhus när de lade ned verksamheten. I källarlokalen finns nu både en mindre samlingslokal, modernt kök och handikapp-wc.

Lännäs byskoleförening har omkring 150 medlemmar och bedriver en omfattande verksamhet i byn.

” Sammanhållningen är bra i byn

Lännäs by sedd västerut mot Ol' Jon's-fastigheten och med Gårdberget uppe till höger.

Fyra eldsjälur i Lännäs framför den gamla Byskolan, som ägs och drivs av Lännäs Byskoleförening. Från vänster Ture Johansson, Karl-Evert Hellström, Erik Westman och Ulla Johansson.

Byskoleföreningen har renoverat den gamla byskolan i gammaldags stil och med en del skolinventarier kvar från förr. Här är det Ulla Johansson, Ture Johansson och Karl-Evert Hellström som fått kvartsittning i den gamla skolbänken.

– Varannan fredag har vi ungdomsträffar för låg- och mellanstadieåldern i mellanvåningens gamla kyrksal, berättar Ulla. De spelar innebandy, bordtennis och sällskapsspel och allt helt mobilfritt. Det brukar komma mellan 20–30 besökare och ändå upp mot 40 ibland, fortsätter hon.

– Det är riktigt bra med tanke på att det finns totalt 20 barn upp till klass 9 i byn, flikar Karl-Evert in. Som har koll på siffrorna och även kan berätta att det nu bor 71 personer i Lännäs.

Trots att det är en rejäl minskning från de drygt 300 personer det var i slutet på 1800-talet, så är det en ökning under senare år och 20 fler än 2012. Stora barnkullar och behov av arbetskraft i skogen under skogsindustrins framväxt innebar en levande landsbygd. I Lännäs fanns två lanthandlare, Nisse Byströms "Nissebo" som lades ned på 60-talet och Jonke Bergströms som hans pappa Anders startat och som drevs in på 70-talet. Jonke var även klockgrossist och urmakare och

hade till och med det egna klockmärket JAB.

Mycket av det som händer i Lännäs nu för tiden sker genom byskoleföreningen och Gammaldags Jul i byskolan första lördagen i advent är ett välbesökt arrangemang. Skotercafé vid Stugusjön under sportlovet och metarkväll i början på sommaren är också populära. I den senare brukar 50–60 barn vara med i metartävlingen och alla deltagare får pris. Byafotbollen på byns idrottsplats Bränna arrangeras tillsammans med Skorpeds SK och senast var det bylaget från Lännäs som gick segrande ur striden.

Förutom byskoleföreningen finns även vägförening och vattenförening i byn och ett 15-tal jägare i Lännäs jaktlag. Erik Sundins företag Hildingsson i Skorped är ett verksamt företag i byn och nu som förr är det skogsavverkning som skapar arbetstillfällen.

– Sammanhållningen är bra i byn, liksom den även var förr, säger Erik, som är byamännens byälde sedan 30 år tillbaka.

– Många vill bo landet och det borde underlättas mer för att kunna jobba hemifrån flera dagar i veckan. Det gäller kanske särskilt kommunen som borde satsa mer på landsbygden och ta ett större ansvar för att det ska finnas möjligheter att bo på landsbygden, menar Ulla vidare.

Det blev ju ingenting av den frihet från kommunalskatt som utlovades vid bygget av skolan 1898, så byborna i Lännäs verkar fortfarande ha en hel del tillgodo på kommunen.

TOMMY THELIN

